

การแถลงข่าว

“รัฐบาลสุรยุทธ์กับการแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิที่ดินในเขตป่า”

โดย คณะอนุกรรมการสิทธิในการจัดการที่ดินและป่า คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

วันพฤหัสบดีที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๕๐

ณ ห้องประชุม ๕๐๑ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ(กสม.) ได้จัดทำรายงานผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน กรณีที่ดินในเขตป่าที่มีการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างร้ายแรง จำนวน ๒ กรณี ที่ตรวจสอบโดยคณะอนุกรรมการสิทธิในการจัดการที่ดินและป่า คือ กรณีชาวม้งบ้านป่ากลาง ตำบลป่ากลาง อำเภอปัว จังหวัดน่าน ถูกขับไล่ออกจากที่ดินทำกินและถูกรื้อถอนตัดฟันต้นลิ้นจี่ โดยมีได้รับการชดเชยใดๆ และกรณีชาวบ้านตำบลสะแกราช อำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา ถูกจับกุมดำเนินคดีและบังคับให้ออกจากที่ดินทำกิน เนื่องจากจังหวัดนครราชสีมาอ้างว่าเป็นพื้นที่ป่าตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. ๒๔๘๔ และเสนอต่อรัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นเวลานานแล้ว แต่ปัจจุบัน ยังไม่มีความคืบหน้าในการแก้ไขปัญหาทั้ง ๒ กรณี โดยมีรายละเอียด ดังนี้

๑. กรณีชาวม้งบ้านป่ากลาง ตำบลป่ากลาง อำเภอปัว จังหวัดน่าน

กสม. ตรวจสอบแล้ว พบว่า ชาวบ้านอยู่อาศัยและทำกินมาก่อนการประกาศเขตป่าสงวนแห่งชาติ และถูกบังคับให้ออกจากพื้นที่ทำกินโดยหน่วยงานของรัฐใช้กำลังเข้าตัดฟันรื้อถอนต้นลิ้นจี่จำนวนมากที่ชาวบ้านปลูกไว้ และกีดกันชาวบ้านให้ออกจากพื้นที่ โดยไม่มีการจ่ายค่าชดเชยและจัดหาที่ดินทำกินรองรับ ซึ่งเหตุการณ์ดังกล่าวเกิดขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๒ ทั้งที่ทางราชการได้ตรวจสอบแล้วว่า ชาวบ้านมีหลักฐานการครอบครองสิทธิในที่ดินดังกล่าว จึงเป็นการละเมิดสิทธิในทรัพย์สินของชาวม้งบ้านป่ากลาง ทั้งยังมีลักษณะเป็นการเลือกปฏิบัติเพราะเหตุแห่งความแตกต่างทางด้านชาติพันธุ์

กสม. จึงกำหนดมาตรการแก้ไขปัญหารวม ๓ ข้อ คือ

-ให้รัฐบาลชดเชยค่าเสียหายที่เกิดขึ้นตามความเป็นจริง

-ให้มีการพักชำระหนี้ที่ชาวม้งป่ากลางได้กู้ยืมธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์มา

เพื่อปลูกต้นลิ้นจี่

-ให้รับรองสิทธิการทำกินในที่ดินของชาวม้งป่ากลางตามผลการพิสูจน์ที่จังหวัดน่าน

ได้จัดทำไว้

โดยได้เสนอรายงานต่อรัฐบาล และได้มีการติดตามผลการแก้ไขปัญหาโดยลำดับ ดังนี้

๑.๑ กสม. มีหนังสือแจ้งผลการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนเสนอต่อนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๕๕

๑.๒ จัดการประชุมเพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเมื่อวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๕ ประกอบด้วย กองทัพอากาศที่ ๓ สภาความมั่นคงแห่งชาติ ศูนย์อำนวยการต่อสู้เพื่อเอาชนะความยากจน กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จังหวัดน่าน อำเภอบัว อำเภอยางชุมน้อย และสำนักนายกรัฐมนตรี

๑.๓ เข้าพบเพื่อหารือกับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เมื่อวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ โดยมีข้อสรุปให้ตั้งคณะกรรมการร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการแก้ไขปัญหาโดยเร่งด่วน

๑.๔ ประชุมคณะกรรมการตามข้อ ๑.๓ เมื่อวันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๕๐ แต่ยังไม่มีความคืบหน้าใดๆ

๑.๕ คณะกรรมการฯ โดยคณะอนุกรรมการสิทธิในการจัดการที่ดินและป่า ได้เชิญผู้แทนกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมาหารือความคืบหน้าการแก้ไขปัญหา พบว่ายังไม่มีการดำเนินการใดๆ จึงเร่งรัดให้ผู้แทนกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและฯ ลงพื้นที่สำรวจข้อเท็จจริงความเสียหายให้เสร็จภายในเดือน กรกฎาคม ๒๕๕๐ และให้มีการกำหนดการชดเชยความเสียหายภายใน ๑ เดือน หลังจากนั้น

๑ ปีกว่า จนกระทั่งปัจจุบัน ยังไม่มีความคืบหน้าในการแก้ไขปัญหา

๒. กรณีชาวบ้านตำบลสะแกราช อำเภอบึงโขงพยัญ จังหวัดนครราชสีมา

กสม. ตรวจสอบแล้ว พบว่า

๒.๑ ปี ๒๕๔๗ จังหวัดนครราชสีมาได้มีประกาศของจังหวัดให้ราษฎรออกจากพื้นที่ อ้างว่าเป็นพื้นที่ตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. ๒๔๘๔ และจับกุมดำเนินคดีชาวบ้านในข้อหาบุกรุกเขตป่า และบังคับให้ออกจากพื้นที่

๒.๒ พื้นที่พิพาทไม่ได้เป็นป่าสงวนหรือป่าอนุรักษ์ แต่เป็นป่า ตาม พระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. ๒๔๘๔ มาตรา ๔ (๑) ป่าหมายถึง ที่ดินที่ยังมิได้มีบุคคลได้มาตามกฎหมายที่ดิน

๒.๓ เจ้าหน้าที่ป่าไม้ชี้แจงว่า พื้นที่ประเภทนี้มีจำนวนมาก ไม่สามารถจับกุมได้ทั้งหมด สถานที่ราชการบางแห่งก็ตั้งอยู่ในพื้นที่ป่าเช่นเดียวกัน แต่ที่ต้องจับเพราะมีผู้ร้องเรียน และพื้นที่ดังกล่าวไม่ได้รับการคุ้มครองตามมติคณะรัฐมนตรีวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๔๑

๒.๔ มติคณะรัฐมนตรี ๓๐ มิถุนายน ๒๕๔๑ มีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ไขปัญหาที่ทำกินของราษฎรในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ และป่าอนุรักษ์ โดยผ่อนผันให้ราษฎรที่อยู่มาก่อนมติดังกล่าวให้อยู่อาศัยและทำกินต่อไปได้ แต่ห้ามบุกรุกใหม่ และให้ราษฎรมีโอกาสในการพิสูจน์สิทธิว่าอยู่มาก่อนการประกาศสงวนหวงห้ามป่าหรือไม่

กสม. มีมติว่า การออกประกาศของจังหวัดนครราชสีมาไปสู่การจับกุมชาวบ้านเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน จึงมีมาตรการในการแก้ไขปัญหา

- ให้จังหวัดนครราชสีมายกเลิกประกาศจังหวัดนครราชสีมาที่ให้ราษฎรออกจากพื้นที่

- ให้กรมป่าไม้ผ่อนผันให้ชาวบ้านได้อยู่อาศัยในพื้นที่ดังกล่าวไปก่อน

- ให้สำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม(ส.ป.ก.)และกรมที่ดินพิจารณา

ออกเอกสารสิทธิหรือดำเนินการปฏิรูปที่ดินในพื้นที่ที่เป็นปัญหาเร่งเรียน ต่อไป

โดยแจ้งผลการตรวจสอบให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเมื่อเดือนธันวาคม ๒๕๕๕

หน่วยงานต่างๆได้แจ้งผลการพิจารณา สรุปได้ดังนี้

๒.๑ กรมที่ดินแจ้งว่าจะดำเนินการออกเอกสารสิทธิในที่ดินให้ชาวบ้านได้ ก็ต่อเมื่อกรมป่าไม้ส่งมอบพื้นที่ให้แล้ว

๒.๒ กรมป่าไม้แจ้งว่า การเข้าดำเนินการของสำนักงานปฏิรูปที่ดินหรือกรมที่ดิน ในพื้นที่ดังกล่าว สามารถทำได้โดยไม่ต้องรอให้กรมป่าไม้ส่งมอบพื้นที่ ทั้งนี้ตามระเบียบและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๒.๓ จังหวัดนครราชสีมา แจ้งว่า พื้นที่โรงเรียนมีสภาพเป็นป่า จึงตั้งคณะกรรมการขึ้นพิจารณาแก้ไขปัญหา ซึ่งคณะกรรมการฯยื่นยันประกาศของจังหวัดนครราชสีมา ให้ราษฎรออกจากพื้นที่และให้กรมป่าไม้ดำเนินการตามกฎหมายโดยเคร่งครัด และมีความเห็นให้จัดทำพื้นที่ดังกล่าวเป็นป่าชุมชน

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ จึงมีหนังสือลงวันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๕๐ กราบเรียนนายกรัฐมนตรี ให้สั่งการให้หน่วยงานเกี่ยวข้องดำเนินการตามมาตรการแก้ไขปัญหาตามที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเสนอ ภายใน ๖๐ วัน

สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีมีหนังสือลงวันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๕๐ แจ้งว่า เนื่องจากมีคำพิพากษาของศาลให้ผู้ร้องบางคนมีความผิดฐานบุกรุกเขตป่า จึงไม่อาจสั่งการตามมาตรการแก้ไขปัญหาที่ให้ยกเลิกประกาศจังหวัดนครราชสีมาให้ชาวบ้านออกจากพื้นที่ได้ และไม่อาจสั่งการให้กรมป่าไม้ผ่อนผันให้ราษฎรอยู่อาศัยและทำกินในพื้นที่ดังกล่าวได้เช่นเดียวกัน **เนื่องจากคณะกรรมการที่จังหวัดแต่งตั้งขึ้นเห็นว่าพื้นที่โรงเรียนยังมีสภาพเป็นป่าสมบูรณ์** ส่วนการส่งมอบพื้นที่ระหว่างกรมป่าไม้ กรมที่ดินและส.ป.ก.ยังมีรายงานที่ขัดแย้งกัน จึงให้หารือกันในระดับกระทรวงต่อไป

ข้อสังเกต

- ทำไมมมติคณะรัฐมนตรี วันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๕๑ ไม่คุ้มครองราษฎรที่ทำกินในพื้นที่ป่า ถือเป็น การเลือกปฏิบัติหรือไม่

- ป่า ตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. ๒๔๘๔ ไม่เคยมีการประกาศแนวเขต หรือการประกาศสงวนหวงห้ามแต่อย่างใด และในปัจจุบันนี้ก็ไม่เคยมีการสำรวจว่ายังมีพื้นที่ ป่า ประเภทนี้อยู่เท่าไร ไม่เคยมีนโยบาย เกี่ยวกับ ป่าประเภทนี้

- ทำไมไม่มีการจับกุมราษฎรที่อาศัยอยู่ในป่า ตามพระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. ๒๔๘๔ แต่ไม่จับกุมราษฎรที่อาศัยในเขตป่าสงวนหรือป่าอนุรักษ์

การไม่แก้ไขปัญหาของรัฐบาลสุรยุทธ์ ทั้งที่มีการละเมิดสิทธิในทรัพย์สินและที่ดินในเขตป่าอย่างร้ายแรง จึงไม่เป็นธรรม และเป็นการเลือกปฏิบัติต่อผู้เดือดร้อนอย่างยิ่ง